

ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ Τέχνης ο «Δράκος», δραματική σάτιρα του Ράσου συγγραφέα Ευγένιου Σδάρτε (1898 - 1958) κατά μετάφραση - διασκευή Σπ. Παγιατάκη με σκηνοθεσία Γιώργου Λαζάνη, σκηνικά - κοστούμια Θ. Πατρικαλάκη, μουσική Μιχ. Αδάμη, φωτιστικά Μ. Κουγιουμτζή, ήχητικά Δ. Μαρμαρίδ και Γ. Μητότα.

ΕΠΑΝΩ σ' αντιδράσεις που απορρέουν τόσο από γεγονότα όσο και από ενστικτικές παρορμήσεις του ανθρώπου, ιδιαίτερα στην διαδικασία του εκδηλώσει είναι στηριγμένο το έργο αυτό με κύρια χαρακτηριστικά του την αλληγορία, την σάτιρα και την βαθύτερη δραματικότητα.

Ο Δράκος στο έργο αυτό είναι μια δικό πρόσωπο που καταδυναστεύει μια πολιτεία, απειλητικός υπερδύναμις και αυταρχικός, αρπάζοντας κάθε χρόνο και μια νέα της εκλογής του, αλλά και άνεκτος και αποδοκός, επειδή προφυλάσσει την πολιτεία από άλλους Δράκους κι' επειδή δημιουργεί εύνομιες που εξασφαλίζουν άνετες εκβιάσεις κι' υποκαταστάσεις τους συμπολίτες τους. Έτσι, άλλοι τον τρέμουν θεωρώντας τον άκαταδύλο κι' άλλοι επωφελούνται μπαίνοντας στην δουλειά του.

Άλλα την παραμονή της ημέρας που πρόκειται ν' αρπάξει το κορίτσι της χρονιάς, την Έλσα, εμφανίζεται ο περιπλανώμενος ήρωας Λανσελότος και μπαίνει από τον πατέρα της Έλσας, τον Καρλομάγνο, τα δόξα κάνει ο Δράκος και οι υποτακτικοί του. Με αυτοπεποίθηση υπερ-άνθρωπη, ένισχυμένη κι' από την γοητεία της Έλσας, αποφασίζει να προκαλέσει τον Δράκο σ' μονομαχία. Όλοι τον αποτρέπουν γιατί θεωρούν δόξιο τον θάνατο του Ιππότη. Τον ενθαρρύνει όμως ο Δράκος που ενώ ποζάρει γι' άκαταμάχητος, φανερώνει και τη δειλία του όταν δαξεί ένα υποτακτικό του να δώσει στην Έλσα ένα φαρμακευμένο μαχαίρι για να δολοφονήσει τον Λανσελότο. Η Έλσα όμως τ' αποκαλύπτει στον Ιππότη που πετάει το μαχαίρι. Η σκηνή αυτή θυμίζει την Δαναΐδα Υπερμήνηστρα που είχε πάρει την ίδιον έντολη και το ίδιο μαχαίρι για να σκοτώσει τον μητροπτέρα της Λυγκάει όπως είχαν κάνει οι φαρανταγενείς αδελφές της στους φαρανταγενείς αδελφούς του Λυγκάει. Ήταν η μόνη που αρνήθηκε άμυνώντας την όλη του Δαναού. Στο έργο, η άρνηση της Έλσας, δυναμώνει τον Λανσελότο και τον κάνει να σκοτώσει τον Δράκο, δίνοντας ελευθερία στην πολιτεία. Άλλα τότε αποδεικνύεται πως οι πολίτες δεν ήταν όλοι για την ελευθερία κι' άφησαν τον δήμαρχο που ήταν ως τότε υποτακτικό.

ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ

Ο «Δράκος»

κός του Δράκου να εμφανίζεται σαν Δρακοκτόνος και να γίνει πρόεδρος της πολιτείας μ' όλο που ήσαν πως ήταν και σχιζοφρενικός. Με το νέο αξίωμα του, αντί να δώσει τις δημοκρατικές ελευθερίες που υποσχέθηκε, επέβαλε χειρότερη τρομοκρατία από τον Δράκο κι' δημιουργήσει κατ' αυτόν τον τρόπο μεγαλύτερες ομάδες από κολάκους κι' από θυμάτα.

Η σκηνή αυτή είναι σαν άπληρη του σαιξπηρικού στίχου του «Βασίλια Λήρα» για τους τρελλούς που κυβερνούν τους στρατούς. Άλλα τους στρατούς τους δημιουργεί η τ' συμφέρον ή ο φόβος. Ο συγγραφέας παρουσιάζει τις καταστάσεις αυτές κατά τρόπο εξαιρετικά κωμικό, ιδιαίτερα στο σημείο όπου η αλληγοροφωφία, η αλληγοροκαταδύση φθάνουν σε μια σύγχυση όπου ο καταδότης καταδίδει τον έναν του, ή συκοφαντεί τον έναν του στον ίδιο τον έναν του ή ο γιος κι' ο πατέρας πληρώνουν καταδότης για ν' αλληγοροκαταδύθουν και τελικά αποφασίζουν για ν' αποφύγουν το έλδο ν' αλληγοροκαταδύθουνται προσωπικά και χωρίς καταδότης. Οι μόνοι που μένουν άλογοι μπρος στις πειρασμούς κι' όσους μπρος στις απειλές, είναι η Έλσα κι' ο πατέρας της.

Το βασικό θέμα ως τόσο είναι εξ ίσου σύγχρονο όσο και παλαιό, θυμίζοντας τον Προμηθέα, προστάτη του ανθρώπου γένους ενάντια στην αυθαρεσία των θεών, την τιμωρία του για τον σπιτιφθρα της φωτιάς που έφερε στους ανθρώπους και καθλώθηκε γι' αυτό στον Καύκασο, από το Κράτος, τη Βία και τον Ήραιοτο (α. κούσιο όργανο της Βίας) επί 400 χρόνια (κατά τον Αισχύλο), στα ακριβώς κράτες και η κυριαρχία του Δράκου του Σδάρτε, τον αδελφό του Επιμήθεα που με πικρή μένη τη συνείδησή του παντρεύεται την Πανδώρα, σταλμένη σαν δόλωμα του Δία, με προίκα το κιβώτιο με τα δεινά των ανθρώπων και την έλπιδα που άπομεινεί στο βάθος του κιβωτίου ύστερα από το σκόπιμα των δεινών. Βέβαια μεγάλη η απώλεια που από την τριλογία του Αισχύλου (Προμηθεύς πυροφύρος - δεσμώτης - λυόμενος) δεν σώθηκε παρ' η μεσσία, κι' έμεινε άγνωστο τ' ολοκληρωμένο νόημα, όσο κι' αν ο Σέλλεϋ προσπάθησε

ν' το ανάπληρωσε με τον δικό του «Προμηθέα Λυόμενο».

Επιμήθεας στο έργο — ύστερα από τον άφανισμό του Δράκου — είναι ο δήμαρχος που γίνεται νέος Δράκος. Τότε ο Λανσελότος — Προμηθέας Λυόμενος, ξαναρχεται, τον φυλακίζει, ξαναδίνει την ελευθερία και κηρύσσει την άγαστη — και την δικαιοσύνη.

Στο σημείο αυτό το έργο τελειώνει άποτομα. Δεν έρω αν έτσι είναι το τέλος στο πρωτότυπο. Έφ' όσον όμως ο μεταφραστής είναι και διασκευστής, είχε το δικαίωμα ν' αξιοποιήσει την τελευταία αυτή σκηνή με μια συνάφεια που πλύνει και με μια προσπάθεια να τ' οπίση να μη άρκεσθουν να πιστέψουν στις επαγγελίες του όσο καλές και νάναι (όπως ήταν και των άλλων) αλλά να πιστέψουν στον έναν τους, με τη βοήθειά του και δίχως ζητωκραυγές.

ΤΟ ΕΡΓΟ αυτό ο Σδάρτε το έγραψε το 1943 στην άκμή του πολέμου και της πολιορκίας των Ρώσων από τους Γερμανούς, συμβολίζοντας τον Δράκο με τον Χίτλερ. Η λογοκρισία όμως σκέφθηκε και τον δήμαρχο — διάδοχο του Δράκου από το εσωτερικό της πολιτείας — και άπαγόρευσε το έργο μετά την προμήρα. Κι' ίσως αυτός να ήταν ο λόγος που ο Σδάρτε, ενώ κατά τα δέκα πριν από το έργο αυτό χρόνια, έγραφε ένα έργο κάθε χρόνο, ύστερα από τον «Δράκο» σιωπούσε επί δέκα χρόνια.

Η ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ του Γιώργου Λαζάνη ήταν άψογη και πιστή στις άρχες του Κάρολου Κούν. Ο Λαζάνης απέδωσε χαρακτηριστικά τον Δράκο, κι' εξαιρετος στον πιο πολύπλοκο ρόλο του δημάρχου ή τον ο θύμιος Καρακαστήσης. Με ήρωική απλότητα ο Ν. Μπουσούκος στο ρόλο του Λανσελότου και καλά χαρακτηρισμένοι ή Θ. Τσακοπούλου (Έλσα), ο Σπ. Κωνσταντόπουλος (πατέρας της), ο Γ. Μόρτζας (γιός του δημάρχου) και σε μικρότερους ρόλους, οι Δ. Αστεριάδης (γάτος), Β. Αντωνόπουλος (γαϊδάρος), Β. Μπουγιούκλας (δεσμοφύλακας), Γ. Αρμύνης (μικροπλητής), Αλ. Αλεξανδράκη και Τασία Αίσκη (γυναίκα και κοριτσάκι), καθώς και οι Μ. Αδαμάκης, Ε. Κοτσαναγιάννη, Π. Πιττάκη (φιλενάδα) και Γ. Δεγαλής, Π. Ζαργάνης, Κ. Λαβδιώτης, Γ. Εύδαιμον, Γ. Ροζάκης, Α. Αντύπας, Ε. Ρεκταίν.

Γενικά με εξαιρετή παράσταση σε κλίμα εξαιρετικά πιστό συμβολισμού με ίσως τη συμβολή μεταφραστού, σκηνογράφου και λοιπών παραγόντων.